

BAHAGIAN II: TAKAFUL

10. Takaful Semula Dengan Syarikat Insurans Dan Insurans Semula Konvensional

Pengaturan takaful semula merupakan salah satu cara bagi pengendali takaful untuk mengurangkan beban risiko yang ditanggung dalam menyediakan perlindungan kepada peserta takaful. Ia merujuk kepada perkongsian risiko antara pengendali takaful dengan pihak lain seperti pengendali takaful, pengendali takaful semula, syarikat insurans atau syarikat insurans semula. Dengan adanya pengaturan takaful semula yang berkesan, pengendali takaful dapat meningkatkan kapasiti dan kestabilan pengunderaitannya, serta berupaya melindungi dana takaful daripada bebanan kewangan yang ketara sekiranya berlaku tuntutan di luar jangkaan. Pengaturan takaful semula kebiasaannya dilaksanakan menerusi dua cara utama seperti yang berikut:

- i. Takaful semula alir masuk (*inward retakaful*) iaitu pengendali takaful menerima risiko daripada pengendali takaful (dan takaful semula) atau syarikat insurans (dan insurans semula) yang lain; dan
- ii. Takaful semula alir keluar (*outward retakaful*) iaitu pengendali takaful mengagih risiko yang diunderaitnya kepada pengendali takaful (dan takaful semula) atau syarikat insurans (dan insurans semula) yang lain.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu-isu berikut:

- i. Sama ada penerimaan takaful semula alir masuk oleh pengendali takaful daripada syarikat insurans (dan insurans semula) dibenarkan; dan
- ii. Sama ada pengagihan risiko secara takaful semula alir keluar kepada syarikat insurans (dan insurans semula) dibenarkan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-113 bertarikh 23 Jun 2011 dan mesyuarat ke-114 bertarikh 28 Julai 2011 telah memutuskan seperti yang berikut:

- i. Pengendali takaful (dan takaful semula) tidak dibenarkan menerima alir masuk risiko daripada syarikat insurans (dan insurans semula) kecuali bagi alir masuk risiko patuh Syariah dan menggunakan kontrak takaful semula. Penentuan sama ada sesuatu risiko adalah patuh Syariah hendaklah dinilai dan disahkan oleh jawatankuasa Syariah dan diluluskan oleh lembaga pengarah pengendali takaful

(dan takaful semula) berkenaan. Dalam hal ini, BNM boleh meletakkan syarat-syarat pengawalan untuk memastikan penerimaan alir masuk risiko daripada syarikat insurans (dan insurans semula) selari dengan keperluan semasa dan tahap perkembangan industri takaful atau takaful semula.

- ii. Pengendali takaful (dan takaful semula) tidak dibenarkan untuk mengagihkan risiko secara takaful semula alir keluar kepada syarikat insurans (dan insurans semula) kecuali untuk kes-kes yang tidak dapat dielakkan iaitu:
 - (a) Pengendali takaful (dan takaful semula) sedia ada tidak menerima risiko tersebut;
 - (b) Pengendali takaful (dan takaful semula) sedia ada tidak mempunyai kapasiti atau kepakaran untuk menerima risiko tersebut; dan
 - (c) Pengaturan takaful semula dengan pengendali takaful (dan takaful semula) yang bersedia menerima risiko tersebut akan lebih memudaratkan dana takaful.

Sekiranya berlaku kes-kes di atas, keperluan untuk mengagihkan risiko secara takaful semula alir keluar kepada syarikat insurans (dan insurans semula) perlu mendapatkan penilaian dan pengesahan daripada jawatankuasa atau penasihat Syariah dan diluluskan oleh lembaga pengarah pengendali takaful (dan takaful semula) tersebut.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Kelonggaran boleh diberikan sekiranya terdapat keperluan mendesak berdasarkan kaedah fiqah berikut:

إن الأمر إذا ضاق وإذا اتسع ضاق

“Sesuatu perkara yang sempit itu boleh diperluaskan (jika terdapat keperluan mendesak) dan perlu disempitkan jika ia terlalu luas (bagi memenuhi keperluan Syarak).”⁹

⁹ Ibnu Nujaim, *Al-Asybah wa al-Naza'ir*, Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah, 1999, h. 72.

- ii. Keperluan penglibatan pihak pengawal selia dalam memastikan kestabilan dan perkembangan industri takaful di Malaysia dapat dicapai. Ini berdasarkan kaedah fiqah berikut:

تصرف الإمام على الرعية منوط بالمصلحة

“Urusan pemimpin ke atas rakyat berpaksikan masalah.”¹⁰

11. Kaedah Pembahagian Manfaat Takaful Kepada Penama

MPS telah dirujuk berhubung dengan beberapa isu tentang kaedah pembahagian manfaat takaful kepada penama seperti yang berikut:

- i. Kaedah pelaksanaan pembahagian manfaat takaful kepada penama sekiranya penamaan (*nomination*) dibuat oleh peserta kepada lebih daripada seorang benefisiari tanpa menyatakan peratusan bahagian masing-masing; dan
- ii. Kaedah pelaksanaan pembahagian manfaat takaful sekiranya penamaan dibuat kepada lebih daripada seorang penama dengan peratusan pembahagian manfaat telah ditentukan, namun salah seorang penama telah meninggal dunia sebelum kematian peserta dan tiada penamaan baharu dibuat.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-114 bertarikh 28 Julai 2011 telah memutuskan seperti yang berikut:

- i. Sekiranya penamaan dibuat kepada lebih daripada seorang benefisiari tanpa menyatakan bahagian peratusan masing-masing, pembahagian manfaat takaful perlu diberi secara sama rata kepada setiap penama sebagai benefisiari.

¹⁰ Al-Suyuti, *Al-Asybah wa al-Naza'ir*, Dar al-Kutub al-Ilmiyyah, 1403H, Beirut, h. 121.

- ii. Sekiranya penamaan dibuat kepada lebih daripada seorang benefisiari dengan peratusan pembahagian manfaat yang telah ditentukan, namun, salah seorang penama telah meninggal dunia terlebih dahulu sebelum kematian peserta dan tiada penamaan baharu dibuat, bahagian manfaat yang diperuntukkan kepada penama yang meninggal dunia tersebut akan menjadi milik peserta dan ia tertakluk kepada pembahagian hukum faraid selepas kematian peserta tersebut.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Memandangkan peserta telah memilih untuk membahagikan manfaat takaful kepada penama-penama tersebut secara hibah semasa hidup (peserta), adalah adil dan munasabah sekiranya setiap penama mendapat bahagian yang sama rata dalam keadaan tidak dibuat pembahagian peratusan bahagian masing-masing.
- ii. Kaedah tersebut boleh mengelakkan timbulnya persengketaan sesama penama sekiranya satu pihak mendapat bahagian yang lebih berbanding pihak yang lain.
- iii. Dalam kes kematian penama sebelum kematian peserta dan tiada penamaan baharu dibuat, hibah manfaat tersebut akan dikembalikan kepada peserta kerana tidak ada penerima bahagian hibah tersebut. Oleh itu, bahagian manfaat tersebut hendaklah diuruskan berdasarkan hukum dan prinsip faraid setelah kematian peserta kerana manfaat itu akan menjadi sebahagian daripada harta peserta.

12. Kegunaan Lebihan Aset Dalam Kumpulan Wang Risiko Peserta

MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada lebihan aset dalam kumpulan wang risiko peserta boleh digunakan untuk subsidi silang dan juga untuk tujuan-tujuan tertentu dalam kes penggulangan sesebuah pengendali takaful.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-114 bertarikh 28 Julai 2011 telah memutuskan bahawa dalam kes penggulangan sesebuah pengendali takaful, lebihan kumpulan wang risiko peserta (setelah dilunaskan segala liabiliti dan hak-hak peserta) boleh digunakan mengikut cadangan tatacara berikut:

- i. Membantu kumpulan wang takaful lain yang mengalami defisit, walaupun ia tidak dinyatakan dalam kontrak takaful.
- ii. Tujuan-tujuan lain yang ditetapkan oleh pengawal selia iaitu BNM, termasuklah membantu pengendali takaful menyelesaikan hutang-hutangnya atau untuk tujuan kebajikan.

Ini kerana lebihan tersebut bukanlah lagi milik mana-mana peserta dan pihak pemerintah (pengawal selia) boleh menentukan kaedah agihan lebihan kumpulan wang tersebut.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Apabila berlaku penggulangan pengendali takaful, terdapat peruntukan undang-undang yang menetapkan bahawa semua sijil takaful tidak lagi berkuatkuasa dan para peserta diarahkan untuk menuntut hak masing-masing bagi setiap sijil takaful yang berkenaan. Sebarang lebihan yang terdapat dalam kumpulan wang risiko peserta setelah segala liabiliti dan hak-hak peserta tersebut dilunaskan, adalah tidak dimiliki oleh mana-mana pihak yang khusus. Dalam hal ini, pemilikan kumpulan wang risiko peserta tersebut akan kembali kepada pemerintah kerana sesuatu yang tidak dimiliki adalah berada di bawah tanggungjawab pemerintah sepertimana dalam hadis berikut:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم أنا أولى بالمؤمنين من أنفسهم فمن مات وترك مالا فماله لموالي العصبه ومن ترك كلاً أو ضياعاً فأنا وليه فلا أدعى له.

*"Daripada Abu Hurairah r.a berkata: Sabda Rasulullah SAW, aku lebih utama dalam urusan orang mukmin berbanding diri mereka. Barangsiapa mati dan meninggalkan harta, maka hartanya adalah hak waris-warisnya (ahli `asabah). Dan barangsiapa yang meninggalkan keluarga atau tanggungan, maka aku ialah penjaganya. Maka panggillah aku (supaya aku dapat menyelesaikan urusan tersebut)."*¹¹

- ii. Kuatkuasa undang-undang (*force of law*) boleh memberikan kesan dari sudut Syariah kepada pihak-pihak yang berkontrak dalam kewangan Islam termasuklah penamatan kontrak.

13. Penggunaan Kumpulan Wang Takaful Untuk Menjelaskan Hutang Keutamaan (*Preferential Debts*)

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada kumpulan wang takaful boleh digunakan untuk menanggung sebahagian daripada kos penggulangan yang terkandung dalam hutang keutamaan seperti yang dinyatakan dalam seksyen 292(1)(a) Akta Syarikat 1965, dalam kes penggulangan sesebuah pengendali takaful.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-114 bertarikh 28 Julai 2011 telah memutuskan bahawa dalam kes penggulangan sesebuah pengendali takaful:

- i. Kos penggulangan tidak ditanggung oleh kumpulan wang takaful sebaliknya ditanggung sepenuhnya oleh pengendali takaful melalui kumpulan wang pemegang syer; dan
- ii. Kumpulan wang takaful hanya boleh digunakan untuk membayar cukai persekutuan yang terkandung dalam hutang keutamaan seperti yang dinyatakan dalam seksyen 292(1)(f) Akta Syarikat 1965, yang berpunca (*attributable*) daripada kumpulan wang takaful berkenaan.

¹¹ Al-Syatibi, *Al-Muwafaqat*, Dar Ibni `Affan, 1997, j. 3, h. 89.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini bertujuan untuk memelihara kepentingan pihak-pihak yang berkepentingan seperti peserta takaful. Ini juga berdasarkan kaedah fiqah berikut:

المصلحة العامة مقدمة على المصلحة الخاصة

*"Maslahah umum diutamakan ke atas maslahah khusus."*¹²

14. Turutan Keutamaan Bagi Tuntutan-Tuntutan Ke Atas Kumpulan Wang Takaful Dalam Kes Penggulangan Pengendali Takaful

MPS telah dirujuk berhubung dengan cadangan turutan keutamaan bagi tuntutan-tuntutan ke atas kumpulan wang takaful dalam konteks penggulangan pengendali takaful.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-75 bertarikh 23 April 2008 dan mesyuarat ke-114 bertarikh 28 Julai 2011 telah memutuskan bahawa turutan keutamaan bagi tuntutan-tuntutan ke atas kumpulan wang takaful adalah seperti yang berikut:

- i. Jumlah cukai persekutuan yang terkandung dalam hutang keutamaan seperti yang dinyatakan dalam seksyen 292(1)(f) Akta Syarikat 1965 yang berpunca daripada kumpulan wang takaful berkenaan.
- ii. Liabiliti kepada peserta atau pihak yang membuat tuntutan (*claimant*) termasuklah memulangkan aset dalam kumpulan wang pelaburan peserta kepada peserta atau orang yang berhak.
- iii. Hutang tidak bercagar (*unsecured debts*) termasuklah hutang terhadap kumpulan pemegang syer pengendali takaful.

¹² Al-Syatibi, *Al-Muwafaqat*, Dar Ibni `Affan, 1997, j. 3, h. 89.

iv. Jika terdapat lebih dalam kumpulan wang takaful selepas menyelesaikan perkara (i) hingga (iii), ia boleh diguna pakai untuk perkara-perkara berikut:

- (a) Membantu kumpulan wang takaful lain yang mengalami defisit.
- (b) Tujuan-tujuan lain yang ditetapkan oleh pengawal selia iaitu BNM, termasuklah membantu pengendali takaful menyelesaikan hutang termasuk hutang keutamaannya atau tujuan kebajikan.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Dalam situasi penggulungan sesebuah pengendali takaful, aset kumpulan wang takaful perlu mengutamakan penyelesaian tanggungan terhadap para peserta dan pihak yang membuat tuntutan manfaat takaful. Hal ini selaras dengan prinsip saling bantu-membantu (*ta'awuni*) sesama peserta bagi tujuan pembayaran pampasan kewangan apabila berlakunya sesuatu kejadian yang dipersetujui oleh para peserta takaful. Perkara ini merupakan asas kepada para peserta memilih untuk menyertai skim takaful.
- ii. Oleh yang demikian, hutang tidak bercagar (*unsecured debts*) dan hutang terhadap kumpulan wang pemegang syer pengendali takaful hanya akan dilunaskan setelah tanggungan terhadap para peserta/pihak yang membuat tuntutan manfaat takaful diselesaikan.

15. Turutan Keutamaan Bagi Tuntutan-Tuntutan Ke Atas Kumpulan Wang Pemegang Syer Dalam Situasi Penggulangan Pengendali Takaful

MPS telah dirujuk berhubung dengan turutan keutamaan bagi tuntutan-tuntutan ke atas kumpulan wang pemegang syer pengendali takaful dalam konteks penggulangan sesebuah pengendali takaful.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-114 bertarikh 28 Julai 2011 telah memutuskan bahawa cadangan turutan keutamaan bagi tuntutan-tuntutan ke atas kumpulan wang pemegang syer pengendali takaful adalah seperti yang berikut:

- i. Hutang keutamaan seperti yang dinyatakan dalam seksyen 292(1) Akta Syarikat 1965 dan hutang kepada kerajaan seperti yang dinyatakan dalam seksyen 10 Akta Prosiding Kerajaan 1956.
- ii. Liabiliti terhadap peserta dan penuntut jika ia adalah tanggungjawab pengendali takaful, contohnya manfaat takaful yang dijamin oleh pengendali takaful.
- iii. Hutang tidak bercagar.
- iv. Menampung defisit dalam sesuatu kumpulan wang takaful setelah lebih aset dalam kumpulan wang takaful lain telah diguna pakai untuk menampung defisit tersebut.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Liabiliti manfaat takaful yang dijamin pengendali takaful, merupakan sebahagian daripada hutang pengendali takaful dan perlu diutamakan sebelum menjelaskan hutang tidak bercagar.
- ii. Kumpulan wang pemegang syer hanya wajar untuk digunakan bagi menampung defisit kumpulan wang takaful setelah hutang-hutang pengendali takaful dijelaskan terlebih dahulu.
- iii. Lebihan aset dalam kumpulan wang takaful lain perlu digunakan terlebih dahulu untuk menampung defisit kumpulan wang takaful tersebut dan ini selari dengan konsep *ta'awuni*. Jika masih tidak mencukupi, pertolongan daripada kumpulan wang pemegang syer sebagai langkah terakhir adalah wajar kerana ia bersesuaian dengan tanggungjawab fidusiari pengendali takaful.

16. Kewajipan Pendedahan Maklumat (*Duty Of Disclosure*) Di Bawah Prinsip Penuh Percaya (*Utmost Good Faith*)

MPS pada mesyuarat ke-52 bertarikh 2 Ogos 2005 telah bersetuju bahawa prinsip penuh percaya boleh diterima pakai dalam industri takaful. Pada asasnya, prinsip penuh percaya merujuk kepada kewajipan semua pihak yang berkontrak untuk membuat pendedahan yang lengkap dan benar. Di bawah prinsip ini, semua pihak yang berkontrak bertanggungjawab untuk memaklumkan segala maklumat yang relevan dan boleh mempengaruhi syarat-syarat sesuatu kontrak.

Walau bagaimanapun, dari perspektif amalan semasa, pelaksanaan prinsip penuh percaya dilihat tidak memperuntukkan tanggungjawab yang seimbang antara pengguna dengan pengendali takaful. Dalam amalan semasa, beban untuk memberikan maklumat-maklumat penting secara sukarela adalah terletak kepada pengguna semata-mata. Hal ini mewujudkan kebergantungan pengendali takaful kepada pengguna semata-mata dalam memberikan sebarang maklumat relevan dan menyebabkan pengguna terdedah kepada risiko kurang pengetahuan berhubung dengan persoalan berkenaan maklumat yang relevan dalam proses pengunderaitan.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan pelaksanaan prinsip penuh percaya dalam konteks takaful yang memberikan kesaksamaan kepada kedua-dua pengendali takaful dan pengguna.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-122 bertarikh 27 Mac 2012 telah memutuskan bahawa tiada halangan berkenaan amalan prinsip "penuh percaya". Bagi memastikan kedua-dua pihak pengendali takaful dan pengguna melaksanakan tanggungjawab masing-masing dengan saksama, MPS telah memutuskan seperti yang berikut:

- i. Pengendali takaful perlu menanyakan soalan-soalan khusus yang relevan kepada keputusan pengunderaitan sama ada untuk menerima risiko tersebut ataupun tidak;
- ii. Pengguna perlu mengambil langkah penjagaan yang munasabah (*reasonable care*) untuk tidak melakukan salah nyata (*misrepresentation*) semasa menjawab sebarang soalan khusus yang diajukan oleh pengendali takaful; dan
- iii. Pihak ketiga yang dilindungi dan peserta takaful/pemegang polisi kumpulan juga wajib mematuhi kewajipan tersebut.

Asas Pertimbangan

Prinsip penuh percaya secara umumnya selari dengan objektif Syariah yang menekankan aspek kejujuran, pendedahan dan kejelasan dalam berkontrak. Dari sudut pelaksanaan, pihak yang berautoriti iaitu BNM boleh menetapkan bentuk pelaksanaan yang sesuai bagi mencapai objektif keadilan dan kesaksamaan kepada pihak-pihak yang berkontrak.

17. Pelaksanaan Kepentingan Boleh Lindung

MPS pada mesyuarat ke-52 bertarikh 2 Ogos 2005, mesyuarat ke-76 bertarikh 9 Jun 2008 dan mesyuarat ke-118 bertarikh 29 November 2011 telah memutuskan bahawa kepentingan boleh lindung hendaklah wujud semasa kontrak takaful dimeterai dan ketika tuntutan manfaat takaful dibuat. Lanjutan daripada keputusan-keputusan terdahulu berhubung dengan kepentingan boleh lindung, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada suatu kontrak takaful tersebut dikira tidak sah (*void*) atau ditamatkan (*terminated*) dalam situasi-situasi berikut:

- i. Sekiranya kepentingan boleh lindung tidak dapat dibuktikan semasa tuntutan manfaat takaful dibuat; dan
- ii. Pihak ketiga yang dilindungi menarik balik keizinannya untuk terus dilindungi di bawah kontrak tersebut.

Sekiranya kontrak tidak sah, pengendali takaful seharusnya mengembalikan sumbangan takaful yang telah dibayar kerana kontrak dianggap tidak dimeterai, sementara pihak yang menerima manfaat pula hendaklah memulangkan apa-apa manfaat yang telah diterima. Sekiranya kontrak takaful ditamatkan, liabiliti pengendali takaful terhad setakat pembayaran nilai serah (*surrender value*) sahaja memandangkan nilai tersebut ialah nilai semasa yang layak diterima oleh peserta.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-122 bertarikh 27 Mac 2012 telah memutuskan seperti yang berikut:

- i. Dalam kes pihak yang dilindungi menarik balik keizinan untuk dilindungi, MPS telah memutuskan bahawa kontrak takaful adalah ditamatkan.

- ii. Dalam kes kematian pihak yang dilindungi atau sijil takaful matang dan kepentingan boleh lindung tidak dapat dibuktikan semasa tuntutan, status kontrak adalah *sahih ghair nafiz* iaitu kontrak dianggap sah tetapi manfaat takaful tidak dapat dibayar atau dilaksanakan kerana kekurangan syarat untuk pelaksanaan. Justeru, kontrak akan ditamatkan dan peserta hanya berhak ke atas nilai serahan.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berasaskan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Sekiranya kepentingan boleh lindung tidak dapat dibuktikan semasa pemeteraian kontrak dan semasa tuntutan manfaat takaful dibuat, peserta takaful tidak layak menerima manfaat takaful. Perkara ini demikian kerana syarat adanya kepentingan boleh lindung ialah syarat utama untuk pelaksanaan pembayaran manfaat takaful. Sekiranya syarat ini tidak dipenuhi sama ada di peringkat permulaan kontrak atau semasa tuntutan, maka kesan kontrak takaful itu tidak boleh dilaksanakan.
- ii. Sekiranya kontrak dianggap tidak sah, ia akan dikira terbatal sejak awal. Dari sudut pelaksanaannya menjadi rumit kerana kontrak *tabarru'* telah terlaksana untuk kepentingan semua peserta dalam takaful. Oleh itu, *takyif fiqhi* yang lebih tepat bagi status kontrak ini ialah *sahih ghair nafiz* iaitu kontrak sah tetapi manfaat takaful tidak dapat dibayar kerana syarat untuk pelaksanaan pembayaran manfaat takaful ini tidak ada pada waktu pelaksanaan pembayaran akan dibuat. Justeru, kontrak akan ditamatkan dan peserta hanya berhak ke atas nilai serahan.

18. Pembayaran Sumbangan Takaful Oleh Peserta Dilakukan Dengan Niat Untuk Menipu Pemiutang

Berdasarkan amalan perundangan semasa, pemiutang dibenarkan untuk mendapatkan semula sebahagian jumlah terhutang sekiranya pemiutang dapat membuktikan bahawa sumbangan yang dibayar oleh peserta kepada takaful dibuat dengan tujuan menipu (*defraud*) pemiutang. Walau bagaimanapun, manfaat takaful yang telah diberikan sebagai hibah kepada penama tidak akan menjadi sebahagian daripada harta pusaka peserta dan tidak tertakluk kepada hutang peserta takaful yang meninggal dunia.

Hal ini boleh menyebabkan ketidakadilan kepada pemiutang dalam kes pemiutang boleh membuktikan di mahkamah bahawa peserta tersebut telah menyertai takaful dengan niat untuk menipu, mungkir atau mengelak daripada membayar hutang sedia ada. Oleh itu, MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada pemiutang boleh mendapatkan semula jumlah terhutang dari manfaat takaful yang dibayar di bawah hibah bersyarat sekiranya terbukti bahawa pembayaran sumbangan takaful oleh peserta dilakukan dengan niat untuk menipu pemiutang.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-122 bertarikh 27 Mac 2012, mesyuarat MPS khas ke-14 bertarikh 3 April 2012 dan mesyuarat ke-123 bertarikh 24 April 2012 telah memutuskan bahawa pemiutang berhak untuk menuntut hutang daripada peserta takaful semasa hayatnya, jika penyertaannya adalah dengan niat penipuan untuk mengelakkan liabiliti hutang terhadap pemiutang.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Ketika peserta masih hidup, hibah masih belum lagi terlaksana kerana ia berlandaskan hibah bersyarat. Atas dasar ini, peserta takaful mempunyai kuasa untuk mengendalikan sijil takafalnya, termasuklah mengubah dan menarik balik penamaan hibah ketika hidup. Berdasarkan keadaan ini, pihak pemiutang boleh menuntut daripada peserta untuk melunaskan hutangnya. Peserta boleh menjelaskan hutangnya daripada wang yang digunakan untuk menyertai takaful.
- ii. Dalam hal ini terdapat hadis yang menyebutkan:

لي الواجد يحل عقوبته وعرضه

“Penangguhan (membayar hutang) oleh orang yang mampu, (dia) berhak untuk dikenakan hukuman dan didedahkan keburukannya (impeach).”¹³

¹³ Ahmad bin Hanbal, *Musnad al-Imam Ahmad*, Muassasah al-Risalah, 2001, j. 29, h. 465, hadis no. 17946.

- iii. Jumlah yang boleh dituntut oleh pemiutang dalam kes ini hanyalah terhadap kepada jumlah sumbangan dan bukannya keseluruhan jumlah amaun terhutang memandangkan jumlah sumbangan tersebut merupakan jumlah yang digunakan oleh peserta dalam penipuan tersebut dan pembuktian pula haruslah dilakukan melalui proses mahkamah.

19. Caj Lewat Bayar Dalam Kes Kelewatan Pembayaran Manfaat Takaful

MPS pada mesyuarat ke-112 dan mesyuarat khas ke-13 telah memutuskan kaedah pengenaan caj lewat bayar dalam konteks perbankan Islam. Memandangkan keputusan tersebut tidak terpakai dalam konteks takaful, maka MPS dirujuk berkenaan cadangan untuk memperkenalkan caj lewat bayar bagi kes takaful.

Kelewatan dalam pembayaran tuntutan takaful boleh berlaku dalam senario-senario berikut:

- i. Kelewatan pembayaran tuntutan takaful keluarga dan kemalangan diri melebihi 60 hari dari tarikh tuntutan diterima, di mana caj lewat bayar dikenakan dari hari ke-61 sehingga tarikh tuntutan dibayar; dan
- ii. Kelewatan pembayaran hutang penghakiman dalam kes tuntutan manfaat takaful iaitu caj lewat bayar dikenakan dari tarikh penghakiman sehingga tarikh tuntutan dibayar.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-121 bertarikh 29 Februari 2012 telah memutuskan bahawa bagi kes kelewatan pembayaran manfaat takaful, pihak pengawal selia boleh mengenakan caj lewat bayar ke atas pengendali takaful. Caj tersebut merangkumi denda ke atas pengendali takaful yang dibayar daripada dana pemegang saham pengendali takaful. Di samping itu, sekiranya ada sebarang keuntungan dalam dana risiko peserta semasa tempoh kelewatan tersebut, ianya hendaklah dibayar kepada penerima manfaat takaful.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS berhubung caj lewat bayar yang melibatkan denda ke atas pengendali takaful yang dibayar daripada dana pemegang saham pengendali takaful adalah berdasarkan pertimbangan bahawa denda yang dikenakan oleh pihak pengawal selia adalah atas kecuaiannya pengendali takaful menjalankan tugasnya untuk menyalurkan manfaat takaful kepada penerimanya. Ini berbeza dengan caj lewat bayar dalam kes perbankan Islam kerana kelewatan dalam pembayaran adalah melibatkan kontrak yang berbentuk kewangan dan juga keberhutangan.

Pembayaran manfaat takaful tidak boleh dilihat sebagai pembayaran hutang kerana kelewatan bayaran manfaat tersebut hanya diambil kira selepas 60 hari dari tarikh tuntutan dibuat bagi kes tuntutan yang sah dan layak dan ia tidak dianggap keberhutangan pada peringkat awal.

Keputusan MPS berhubung caj lewat bayar yang melibatkan pembayaran keuntungan dana risiko kepada penerima manfaat adalah berdasarkan pertimbangan bahawa penerima manfaat berhak ke atas keuntungan terhadap manfaat yang telah diperuntukkan.

20. Pembayaran Fi Prestasi Daripada Lebihan Dana Risiko Peserta

MPS dirujuk berhubung dengan isu sama ada pembayaran fi prestasi daripada lebihan dana risiko peserta kepada pengendali takaful dalam keadaan hutang *qard* belum dibayar sepenuhnya dibenarkan oleh Syarak.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-134 bertarikh 30 April 2013 telah memutuskan bahawa pembayaran fi prestasi daripada lebihan dana risiko peserta kepada pengendali takaful adalah dibenarkan walaupun hutang *qard* masih belum dibayar sepenuhnya kepada pengendali takaful.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan bahawa pembayaran *qard* dan pengagihan lebihan merupakan dua perkara yang berbeza dan kedua-duanya dikawal selia oleh pihak pengawal selia. Sehubungan itu, tidak terdapat elemen riba (*qard jarra nafa*) dalam perkara tersebut. Di samping itu, tidak wujud elemen manipulasi oleh pengendali takaful ke atas pelaburan dana kerana penentuan lebihan dana risiko untuk tujuan agihan kepada peserta dan pembayaran fi prestasi kepada pengendali takaful ditentukan oleh pihak pengawal selia.

21. Pembayaran Manfaat Takaful Selain Musibah Daripada Dana Risiko Peserta

Secara umumnya, dalam operasi takaful, dana risiko peserta dibentuk berasaskan prinsip *ta'awun* yang merangkumi konsep tolong-menolong dalam memenuhi keperluan peserta ketika berlaku musibah. Sebarang manfaat selain daripada itu perlu dinyatakan secara jelas dalam kontrak dan dipersetujui oleh para peserta.

MPS dirujuk berhubung dengan perincian berkenaan pembayaran manfaat takaful daripada dana risiko peserta yang melibatkan perkara-perkara selain daripada musibah. Ini bertujuan untuk memberi panduan kepada penggubalan dasar-dasar berkaitan pembayaran manfaat takaful daripada dana risiko.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-134 bertarikh 30 April 2013 telah memutuskan bahawa tiada halangan bagi pihak pembuat dasar menggariskan panduan pelaksanaan pembayaran manfaat takaful yang tidak berkaitan dengan musibah daripada dana risiko tersebut seperti yang berikut:

- i. Semua manfaat dalam produk takaful mestilah dipersetujui oleh para peserta takaful.
- ii. Manfaat utama dalam produk takaful diselarikan dengan objektif takaful iaitu peserta saling melindungi berlandaskan konsep perkongsian risiko.
- iii. Manfaat tambahan yang tidak mempunyai elemen risiko atau perlindungan adalah dibenarkan dan tertakluk kepada syarat-syarat berikut:

- (a) Sekiranya dibayar daripada dana risiko peserta:
 - (1) Manfaat mestilah mempunyai kaitan dengan manfaat utama;
 - (2) Tidak menjejaskan objektif bagi sesuatu produk; dan
 - (3) Tidak bercanggah dengan Syarak.
- (b) Sekiranya dibayar daripada dana pemegang saham:
 - (1) Kontrak pembayaran perlu dimaklumkan dengan jelas kepada pihak pengawal selia untuk kelulusan bagi memastikan tiada isu Syariah.

Asas Pertimbangan

Pembayaran manfaat takaful daripada dana risiko peserta adalah tidak bertentangan dengan Syarak jika pembayaran manfaat bukan musibah tersebut mendapat persetujuan bersama peserta dan dinyatakan secara jelas dalam kontrak. Ini selari dengan konsep *ta'awun* di mana peserta boleh saling tolong-menolong dalam apa sahaja bentuk sama ada musibah atau bukan musibah selagi mana manfaat tersebut tidak bertentangan dengan Syarak.

Sesuatu perkara yang dibenarkan dengan bersyarat wajar dikawal selia oleh pembuat dasar bagi mencapai maksud memelihara kemaslahatan umum. Perkara ini boleh disandarkan kepada kaedah fiqh berikut:

تصرف الإمام على الرعية منوط بالمصلحة

"Urusan pemimpin ke atas rakyat berpaksikan masalahah." ¹⁴

Oleh yang demikian, pihak pembuat dasar wajar menentukan dasar-dasar yang perlu bagi memastikan pelaksanaan sesuatu perkara yang harus dibuat dengan sebaiknya bagi mengelakkan daripada berlakunya kerosakan dan dapat memelihara kemaslahatan umum.

¹⁴ Al-Suyuti, *Al-Asybah wa al-Naza'ir*, Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah, 1403H, Beirut, h. 121.

22. Model Takaful Berasaskan *Wadi'ah*, *Tabarru'* Dan *Wakalah*

Sebuah pengendali takaful berhasrat untuk memperkenalkan produk takaful berasaskan kontrak *wadi'ah*, *tabarru'* dan *wakalah*. Menerusi konsep *wadi'ah* ini, para peserta akan meletakkan caruman berasaskan *wadi'ah* dan akan ditawarkan manfaat tunai terjamin (*guaranteed cash back benefit*) atau manfaat-manfaat terjamin (*guaranteed benefits*) yang lain dalam jangka masa tertentu.

Dalam produk ini, pengendali takaful akan bertindak sebagai penjaga simpanan dan peserta takaful sebagai pendeposit. Pengendali takaful dibenarkan menggunakan dana *wadi'ah*. Pengendali takaful akan mentadbir dana *wadi'ah* peserta dengan memastikan kesemua wang yang dideposit ke dalam akaun disimpan sewajarnya dan akan dibayar kepada peserta pada masa yang ditentukan seperti yang dipersetujui dalam kontrak.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung isu sama ada model perniagaan takaful yang berasaskan konsep *wadi'ah*, *tabarru'* dan *wakalah* seperti yang dicadangkan adalah dibenarkan.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-137 bertarikh 30 Julai 2013 telah memutuskan bahawa model perniagaan takaful yang berasaskan *wadi'ah*, *tabarru'* dan *wakalah* adalah dibenarkan. Pemberian manfaat takaful selain daripada manfaat tunai terjamin kepada peserta takaful akan dibuat daripada dana risiko peserta dan bukan daripada dana pemegang saham pengendali takaful (peminjam).

Di samping itu, MPS turut meletakkan syarat-syarat berikut:

- i. Penentuan yuran *wakalah* dikira berdasarkan peratusan tertentu daripada sumbangan peserta setelah ditolak sumbangan dana *wadi'ah* peserta dan bukan daripada jumlah keseluruhan sumbangan.
- ii. Pengendali takaful perlu telus memaklumkan bahawa peserta tidak akan memperoleh sebarang pulangan daripada dana *wadi'ah* kecuali hibah yang diberikan atas dasar budi bicara pengendali takaful.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Akademi Fiqah OIC telah menetapkan bahawa “deposit dalam akaun semasa, sama ada yang disimpan di IKI atau konvensional merupakan pinjaman dari sudut fiqh kerana institusi kewangan yang menerima deposit menjamin deposit tersebut dan ia mesti memulangkan deposit tersebut jika diminta”.¹⁵
- ii. Pandangan ulama semasa berhubung dengan hukum *wadi'ah* yang disimpan di institusi perbankan Islam adalah selari dengan pandangan yang dikemukakan oleh ulama silam iaitu sekiranya penerima *wadi'ah* mendapat keizinan untuk menggunakan aset *wadi'ah*, ia ditakyif sebagai *qard*.
- iii. Manfaat takaful akan dibayar daripada dana risiko peserta dan bukannya daripada pengendali takaful sebagai peminjam dalam *wadi'ah*.

23. Variasi Dalam Struktur Pelan Takaful

MPS telah dirujuk berhubung satu cadangan variasi kepada struktur pelan produk takaful dengan mewujudkan satu dana *tabarru'* tambahan di samping dana *tabarru'* yang sedia ada bagi membayar manfaat selain musibah; dan menampung dana pelaburan jika ia mengalami ketidakcukupan untuk membayar manfaat bayaran tunai.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-162 bertarikh 29 September 2015 telah meluluskan cadangan variasi dalam struktur pelan takaful di mana pengendali takaful boleh mewujudkan dana *tabarru'* tambahan yang berkait dengan manfaat bayaran tunai, sebagai tambahan kepada dana *tabarru'* yang sedia ada.

¹⁵ Akademi Fiqah OIC, *Majallah Majma' al-Fiqh al-Islami*, 1995, Persidangan kali ke-9, resolusi no. 86 (9/3).

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS untuk membenarkan pewujudan dana *tabarru'* tambahan yang bertujuan untuk menampung ketidakcukupan dana peserta bagi membayar manfaat bayaran tunai berdasarkan pertimbangan bahawa pihak yang berkontrak boleh meletakkan terma dan syarat perjanjian berdasarkan persetujuan bersama. Ia berasaskan kepada kaedah kebebasan berakad. Tambahan pula dalam konteks pelan takaful, persetujuan ini berlaku dalam kontrak *tabarru'* di mana ia masih selari dengan kaedah fiqah seperti yang berikut:

الأصل رضى المتعاقدين ونتيجته هي ما التزمه بالتعاقد

*"Hukum asal dalam akad adalah reda (persetujuan) kedua-dua pihak yang berkontrak dan kesan kontrak adalah berdasarkan kepada hak dan tanggungjawab yang telah mereka persetujui dalam akad."*¹⁶

Di samping itu, keputusan ini juga selari dengan keputusan MPS sebelum ini yang membenarkan manfaat takaful yang dibayar daripada dana *tabarru'* tidak terhad kepada hanya peristiwa musibah atau kerugian kewangan peserta takaful semata-mata, malah boleh diperluaskan kepada sebarang peristiwa atau syarat lain yang dipersetujui bersama oleh para peserta takaful.

¹⁶ Ahmad al-Zarqa', *Syarh al-Qawa'id al-Fiqhiyyah*, Dar al-Qalam, 1989, h. 482.

24. Aplikasi *Tabarru`* Dalam Takaful

Dalam struktur produk takaful, konsep utama yang menjadi pendasarnya ialah *tabarru`* yang dilaksanakan sesama para peserta takaful. Namun dari sudut perincian pengaplikasian konsep *tabarru`*, kemungkinan terdapat interpretasi yang berbeza dalam industri.

Sehubungan itu, MPS dirujuk berhubung perincian aplikasi konsep *tabarru`* dalam takaful. Kejelasan dari aspek aplikasi konsep *tabarru`* akan membantu penggubalan polisi dan keperluan operasi yang bersesuaian.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-164 bertarikh 24 November 2015 dan mesyuarat ke-165 bertarikh 26 Januari 2016 telah memutuskan bahawa:

- i. Konsep/prinsip asas bagi skim takaful ialah *tabarru`* dan *ta'awun* (bantu-membantu) sesama peserta takaful.
- ii. *Tabarru`* dalam takaful dilaksanakan melalui sumbangan peserta kepada dana *tabarru`* yang diuruskan oleh (dan diamanahkan kepada) pengendali takaful demi kepentingan peserta takaful berdasarkan terma dan syarat yang dipersetujui bersama.
- iii. Tanggungjawab kewangan (*zimmah maliyah*) dana *tabarru`* adalah tersendiri dan berasingan daripada tanggungjawab kewangan pengendali takaful dan peserta takaful individu.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Konsep asas bagi takaful ialah *tabarru`* yang dilaksanakan sesama peserta takaful berdasarkan terma dan syarat berhubung dengan penggunaan dana *tabarru`* yang telah dipersetujui bersama.
- ii. Sumbangan peserta berdasarkan *tabarru`* telah memindahkan hak milik sumbangan tersebut kepada dana *tabarru`*.

- iii. Tanggungjawab kewangan dana *tabarru`* adalah tersendiri dan berasingan daripada tanggungjawab peserta takaful individu. Ini kerana selepas sumbangan dibuat kepada dana tersebut, peserta takaful secara individu sudah tiada pemilikan ke atas sumbangan takaful tersebut dan tidak mempunyai tanggungjawab yang berkaitan dengannya. Di samping itu, dalam situasi sekiranya dana *tabarru`* tidak dapat memenuhi tanggungjawab kewangannya, peserta takaful individu tidak mempunyai tanggungjawab untuk memenuhi tanggungjawab kewangan dana *tabarru`* tersebut.
- iv. Pengendali takaful sebagai pihak yang diamanahkan untuk menguruskan dana *tabarru`* mempunyai tanggungjawab fidusiari yang perlu dilaksanakan berdasarkan terma dan syarat yang dipersetujui di samping tanggungjawab yang digariskan oleh pengawal selia industri takaful.